

УДК 364-78

Попович В. М.¹

¹ д-р філос. наук, доц. ЗНТУ

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ЯК ОСНОВА СТАНОВЛЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Громадянське суспільство в західній науковій літературі починає розглядатись в 70 – роках ХХ ст., вона була викликана ростом демократичного та антиавторитарного руху в світі. Саме у цей час в західноєвропейській культурі активізується соціальна робота, головна мета якої була знайти компроміс (консенсус) поміж життєвим світом та суспільством як системою. Соціальна робота як встановлення гармонії в суспільстві досліджувалася різними дослідниками під різним кутом зору. Так Д. Андерсоном розглядаються три моделі соціальної роботи, які охоплюють усі можливі розгармонізовані сфери громадського життя. У його інтерпретації вона передбачає і опіку, і контроль, і соціальні зміни. М. Дооренванден стверджує, що соціальна робота – це єдина сила в суспільстві, яка може здолати розгармонізованість в силу таких її властивостей як гнучкість, мобільність, соціальна активність, творчість [1].

На думку Я. Попович, громадянська особистість має можливість формуватися у соціальній державі при наявності певних якостей, особливо відчуття відповідальності [3]. Саме тому активна та ефективна соціальна політика держави в своїй структурі відводить важливе місце соціальній роботі, оскільки вона відіграє роль одного з потужних виконавчих механізмів і повинна стати міцним підґрунтям всебічного, інноваційного, соціального

розвитку країни, підставою для будівництва соціальної держави з конкурентоспроможною соціально орієнтованою ринковою економікою, здатною забезпечити людський розвиток, гідний рівень і якість життя громадян.

У демократичних країнах громадянське суспільство виступає в ролі рівноправного партнера держави й бізнесу у вирішенні соціальних і суспільних проблем. При цьому держава бере на себе зобов'язання створити сприятливі правові умови для діяльності організацій громадянського суспільства (ОГС), забезпечує значну частину фінансування їхньої діяльності та залучає до надання соціальних послуг. Наприклад, у країнах Євросоюзу 40–60% від загального доходу ОГС становить державне фінансування, у Німеччині 60% гарантованих державою соціальних послуг надаються неурядовими організаціями. Українська держава сьогодні стоїть перед необхідністю підвищення ефективності соціальних програм. Важливе значення має зниження фінансових втрат, пов'язаних із безадресністю соціальних послуг, фінансуванням надмірних потужностей мережі державних закладів [2].

Таким чином, у реалізації державної політики з реформування системи соціальних послуг підвищується роль неурядових неприбуткових організацій. Найбільш типові функції, які може виконувати неурядова організація у цій системі:

- безпосереднє адресне надання соціальних послуг на рівні громади;
- вивчення потреб і очікувань клієнтів;
- збір і акумулювання інформації про попит на послуги та зміни соціальної ситуації у громаді;
- участь у формуванні місцевих соціальних програм та планування розвитку системи соціальних послуг на місцевому рівні;
- здійснення громадського контролю за якістю надання соціальних послуг та ефективністю місцевих соціальних програм [4].

Отже, створення неурядових організацій, планування діяльності соціальних служб, спрямоване на вирішення конкретних соціальних проблем, реалізація численних громадських ініціатив та соціальних проектів на локальному рівні є безперечними свідченнями того, що зараз соціальна робота в громаді стає одним із пріоритетних напрямів соціальної діяльності і дієвим механізмом встановлення громадської злагоди. Вона є своєрідним соціальним перетином психологічних, побутово-економічних та юридичних засад і розглядає життєдіяльність людей у звичному для них природному навколишньому середовищі з географічними, політичними і соціальними кордонами та досить розвинутим спілкуванням один з одним.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бех В. П. Соціальна робота і формування громадянського суспільства: монографія / Бех В.П, Лукашевич М. П., Туленков М. В. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. – 599 с.
2. Горпинич О. В. Особливості соціальної роботи в умовах становлення громадянського суспільства в Україні / О. В. Горпинич // Актуальні проблеми державного управління: Збірник наукових праць. – Дніпропетровськ, Дніпропетровський регіональний інститут державного управління УАДУ при президентіві України, 2012. – Вип. 2(8). – С. 210 –216.
3. Попович Я. М. Значення відповідальності та справедливості у формуванні громадянської особистості. Студентське самоврядування як чинник розбудови громадянського суспільства незалежної України: збірник тез і статей Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції / Відповід. ред. Г. П. Макушинська; Запоріз. Держ. Інж. Акад.. – Запоріжжя : ЗДІА, 2016. – С. 101–103.
4. Нойфельд И. Методы социальной работы / И. Нойфельд // Теория и практика социальной работы: отечественный и зарубежный опыт. – Тула, 1993. – С. 322–343.